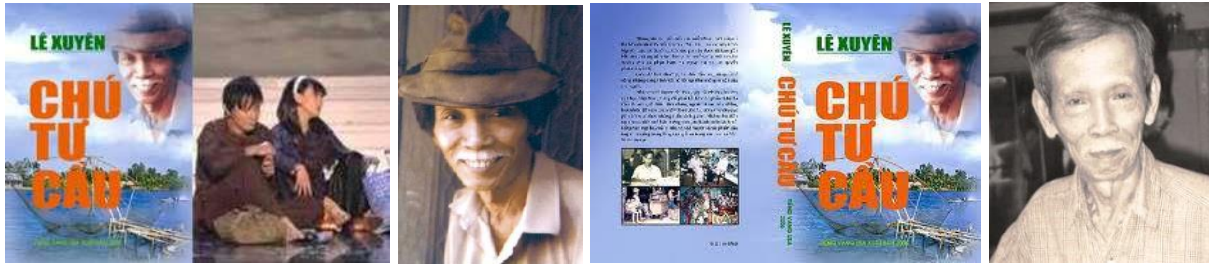

Lê Xuyên

Chú Tư Cầu

Lời tựa

Hiện tượng của truyện dài viết từng đoạn, đăng từng kỳ nơi trang trong các nhật báo, như chúng ta đang thấy lan rộng thành một lan rộng bao trùm toàn diện, đẩy hầu hết những cây bút sáng tác chuyên nghiệp hiện nay tới kiếm tìm một văn thể mới, áp dụng một bút pháp mới. Kỹ thuật được mệnh danh là kỹ thuật viết tiểu thuyết cho báo hàng ngày, ở mỗi người viết, phơi bày thành một phong cách biểu hiện khác nhau, nhưng mục đích muốn tới và dụng tâm cuối cùng thì giản đơn và sáng rõ là một.

Đó là tuy đăng từng ngày, mỗi ngày một tiểu đoạn, nhưng cách viết và lối dựng truyện phải là những bí quyết sắc bén giam chốt không rời thần trí và ham thích người đọc, đã bước chân qua cửa truyện, là không thể trở lui, phải từng số từng ngày đợi chờ đọc tiếp. Người người viết truyện trữ tình đăng trên nhật báo bây giờ thấy đều mơ tưởng trở thành một Kim Dung kiếm hiệp. Một mơ đầu đã đầy đặc những tình tiết bốc cháy từ những dòng mê đắm thứ nhất. Chuyện đoạn vừa đổ vừa giảng. Chuyện đang vòm trời hiện tại thoát đã chân trời tương lai. Bằng những diễn biến bây giờ, bằng hồi tưởng, đột ngột kéo ngược hết về thì quá khứ. Bất ngờ cắt đứt một sáo trộn đóng khung trong một cảnh trí này, ném bổng sáo trộn ấy vào một cảnh trí hoàn toàn khác biệt. Đang thuật đang tả chuyển thành viết thư, nghiêng sang nhật ký. Và thuật tả cũng luôn luôn phải đối thoại len vào. Trăm nghìn sáo thuật hâm nóng cảm giác, làm ngõ ngàng mọi tưởng trước, sai lạc mọi phán đoán ấy, đã được chuyên chở bộn bề vào tiểu thuyết đăng báo chúng ta hiện nay, bằng con đường điện ảnh, bằng vay mượn và phối hợp cách thức viết với cách thức thực hiện phim ảnh. Nói chung, đó là kỹ thuật của loại phim truyện trình thám, nghệt thờ, giật gân, bao giờ cũng tạo được tác dụng làm căng thẳng giác quan ta.

Ở ngòi bút Lê Xuyên và tiểu thuyết Lê Xuyên, vì cũng viết ra trước hết cho báo hàng ngày, chúng ta cũng thấy thấp thoáng sự nhập nội vào văn thể những kỹ thuật ấy. Nhưng Lê Xuyên không chỉ giới hạn khả năng trước tác của mình vào xử dụng kỹ thuật tiểu sảo. Và tiểu thuyết Lê Xuyên thật đông người đọc, tất còn phải chứa đựng, một sắc thái độc đáo nào? Câu trả lời là có. Đó là không khí, cảnh trí, những khuôn mặt điển hình, những cuộc đời đặc biệt những danh từ địa phương, cùng lối miêu tả sự việc bằng đối thoại cực kỳ linh động chỉ thấy ở tiểu thuyết Lê Xuyên.

Không khí, bầu trời của văn truyện Lê Xuyên là một không khí rất nước Việt miền Nam, một bầu trời rất miền Nam thôn dã. Đang nắng lửa chói chang, chợt đã mưa rào đột ngột. Phút trước trời còn ngọc thạch, phút sau đã sẫm tối mây đen. Kinh rạch chằng chịt, ngòi rạch lang thang. Trong âm ướt nhiệt đới, lúa mạ tốt tươi trùm lan thành nồm nợp mùa màng. Trời, đất, cỏ, hoa nồng cháy một hiện tượng giao tình thường trực. Không khí có sấm chớp trên kia và đời sống dưới này là rạo rục hình hài, là thần kinh bốc lửa. Như Cửu Long nước đầy, thiên nhiên và địa hình miền Nam đã là những phát hiện tự nhiên chan hòa sức sống. Bằng những liên hệ biện chứng với ngoại giới, người và đời sống của người, bởi vậy cũng đồng dáng với thiên nhiên và đồng tính với địa hình. Người đọc đã hiểu tại sao là nhân vật và những diễn biến tiểu thuyết Lê Xuyên thật hiếm ít những dấu tích và những đặc thù của văn minh phương phố. Tư Cầu có thể một bữa kia ra tỉnh. Đi coi hát bóng, vào phòng trà. Nhưng nguồn gốc, lẽ phải, hạnh phúc và cái làm nên thế quân bình cho đời sống Tư Cầu và những người đàn bà trở thành đối tượng cho bản năng Tư Cầu bốc cháy là giữa cái lồng lộng phơi phơi đó của trời là màn, chiếu là đất, cỏ cây bằng hữu và trăng sao tình nhân. Thôn dã miền nam trong tiểu thuyết Lê

Xuyên không rối rắm những phong tục lâu đời, chông chất những tập quán cố định. Như ta thấy ở Sơn Nam, Bình Nguyên Lộc hay ở những tiểu thuyết thôn quê, tiểu thuyết phong tục tiền chiến của Nam Cao, Kim Lân, Tô Hoài. Đó là một thôn dã mộc mạc hơn, còn đậm thắm cái đậm thắm ngu ngơ của sơ khai và tiền sử tính. Nước chảy không ngăn dòng. Cỏ mọc trăm bãi bờ. Đó là cái trạng thái tự do của tạo vật. Người sống như tung tăng cá lượn, rất hoang cái hoang của con ngựa hồng không yên cương. Đó là cái trạng thái tự do của con người, mặc dầu là một tự do thấp và vô thức. Nhân vật tiểu thuyết của Lê Xuyên không chạy theo sức xô đẩy của tâm hồn, bởi vì không nâng đời sống tới những rung động tâm hồn, mà ném mình vào những vỡ và tự nhiên của thú tính. Tôi nhắc lại : đó là một phong cách sống tự do, tuy thấp và vô thức, nhưng không phải không lần lên thành những vết đẹp riêng.

Nhiều người cho rằng, truyện Lê Xuyên hay nhất ở những phần đối thoại. Đối thoại có chuyên chở sự việc, có phân tích tâm lý, nghĩa là có thuật có tả ở trong. Nhận xét trên đúng, và cũng dễ hiểu. Ngôn ngữ tiểu thuyết Lê Xuyên là thứ ngôn ngữ nói chuyện không biến hình bằng những chỉnh bút pháp cho chuốt lọc hay văn hoa bay bướm hơn, cho nên cái khó nhất của nghệ thuật viết chuyện là đối thoại thì Lê Xuyên lại thành công tốt đẹp nhất ở đó.

Đề tựa Chú Tư Cầu, tôi không bảo đây là một tác phẩm nghệ thuật. Đăng từng kỳ trên báo hằng ngày rồi mới được in thành sách, chưa một sáng tác nào của chúng ta xứng đáng với ý nghĩa và thực chất phải có của một tác phẩm nghệ thuật. Ý Nghĩa sau cùng của tôi về Lê Xuyên : Anh là một cây bút viết truyện có thật nhiều khả năng đáng quý, và rồi Lê Xuyên sẽ là người nhận thức và phát huy được rực rỡ những khả năng đáng quý ấy của mình trong những sáng tác được cô đọng lại, có một chủ đề nhất định, một bố cục vững vàng và châu đáo hơn.

Thế giới tiểu thuyết chúng ta hiện nay là một căn phòng bưng bít tức thở. Người viết truyện sống tập trung trong thành phố, chỉ viết về thành phố. Hè đường, mặt nhựa, cột điện, phòng trà, vũ trường, bìn-đinh, gái điếm, khách chơi, quần ống tùm và đọt sống mới xếp chồng lên nhau trong những nội dung tiểu thuyết ngọt ngào đồng dướng. Phải phá vỡ sự giam nhốt choáng váng ấy. Phải đẩy ngòi bút vào những hành trình cần thiết tới những chân trời mới. Phải mở những cánh cửa khác vào đời, cho bắt gặp những hình thái sinh hoạt thiên hình vạn trạng đang diễn ra không chỉ ở nơi có lửa điện và nhà chọc trời, mà còn ở những vùng có ánh sáng của trăng sao chiếu soi xuống mênh mông ruộng đồng thôn xóm quê hương đất nước chúng ta. Tiểu thuyết ta hiện đang thiếu vắng, nhiều hơn bao giờ, những chủ đề phản chiến và làm sống lại những thực tế phong phú mới lạ khác biệt hẳn với thực tế cảnh trí phường phố.

Thôn dã và đời sống, con người thôn dã cùng những vấn đề, những thực tế, những khát vọng, những vươn tới của con người thôn dã, phải được đặt thành chủ đề sáng tác chính yếu. Tôi nghĩ những người "có thôn quê trong tâm hồn" Lê Xuyên có đủ điều kiện tạo dựng những vòm trời mới bên cạnh vòm trời phường phố đang ngọt ngào phủ trùm lên thế giới tiểu thuyết chúng ta hiện nay.

MAI THẢO